

VERSLAG VERKENNING COLLEGEVORMING BARENDRECHT 2026

Aanbieding

Op 18 maart 2026 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Op 20 maart vond tussen de lijsttrekkers van de partijen die zetels hadden behaald een debat plaats ter duiding van de verkiezingsuitslag. In dit debat werd door de grootste partij voorgesteld ondergetekende te belasten met de verkenning naar de vorming van een college. Op 24 en 25 maart heb ik samen met de griffier aparte gesprekken gevoerd met de lijsttrekkers van alle partijen, die zich elk lieten vergezellen door een andere vertegenwoordiger van de partij. Tevens heb ik op 24 maart met de burgemeester gesproken. Alle gesprekken waren diepgaand en openhartig. Dat heb ik zeer op prijs gesteld.

Op basis van de uitkomst van deze gesprekken heb ik een verslag opgesteld met een advies voor een vervolgproces ten behoeve van het voor 2 april voorziene informatiedebat tussen de lijsttrekkers. Hieronder treft u het verslag aan.

G. Veldhuijzen,
30 maart 2026

Verkiezingsuitslag

De uitslag van de verkiezingen in Barendrecht was als volgt:

<i>Lijst</i>	<i>Partij</i>	<i>Uitslag 2026</i>		<i>Vershil t.o.v. uitslag 2022</i>	
		<i>Stemmen</i>	<i>Zetels</i>	<i>Stemmen</i>	<i>Zetels</i>
1	EVb	9.297	14	- 3.521	- 6
2	GroenLinks/PvdA	2.167	3	- 216	+ 1
3	SGP-ChristenUnie	2.154	3	+ 144	-
4	CDA	1.931	2	+ 451	-
5	VVD	1.762	2	+ 499	+ 1
6	D66	1.247	1	+ 223	-
7	Barendrechts Belang	2.545	3	+ 2.545	+ 3
8	Samen voor Barendrecht ¹	977	1	+ 977	+ 1

De belangrijkste conclusies uit de uitslag zijn dat de EVB niet langer de (absolute) meerderheid in de raad heeft, maar nog wel veruit de grootste partij is. Tevens zijn twee nieuwe partijen tot de raad toegetreden, Barendrechts Belang, dat in stemmenaantal op de tweede plaats eindigde, en Samen voor Barendrecht. GroenLinks en de PvdA namen in 2022 apart deel aan de verkiezingen, wat verklaart dat de partij ondanks een lager aantal stemmen een zetel meer heeft behaald.

Duidingsdebat

In het duidingsdebat heeft elke lijsttrekker zijn duiding aan de verkiezingsuitslag gegeven. Vervolgens is op aangeven van de EVB aan de verkenner gevraagd om te adviseren welke combinatie van partijen een coalitie kan vormen dat bestuurlijk stabiel en inhoudelijk uitvoerbaar is voor Barendrecht. Tevens is naar aanleiding van de discussie gevraagd om in het advies te reflecteren op de mogelijkheid van een raadsakkoord.

¹ Samen voor Barendrecht nam deel met een blanco lijst aan de verkiezingen, omdat de naam nog niet was geregistreerd.

Politieke thema's

In duidingsdebat en gesprekken zijn een aantal thema's de revue gepasseerd die bij de coalitiebesprekingen aandacht vragen. Daarbij zijn door mij geen onoverkomelijke breekpunten geconstateerd. De SGP-ChristenUnie formuleerde als zodanig weliswaar een verdere verruiming van de zondagsopenstelling, maar ik heb bij andere partijen daartoe geen voornemens waargenomen. Op alle punten zijn partijen verder bereid onderhandelingen met elkaar aan te gaan.

In de gesprekken zijn als onderwerpen van discussie tenminste naar voren gekomen:

- AZC (locatie)
- Spelregels financieel beleid/structureel evenwicht
- Integraliteit van besluitvorming
- Visie op lange termijn
- Lokale lasten
- Stationstuinen fase 2 en 3
- Betaald parkeren/parkeerregulering
- Toekomst NRIJ
- Organisatie bedrijfsvoering na 1/1/2029
- Woningtoewijzing
- OV 65 plus
- Hoogbouw
- Kerntakendiscussie
- Afvalbeleid
- Preventie (jeugd)zorg
- Vestigingsbeleid winkelaanbod
- Zorgwonen
- Mix nieuwbouw woningen
- Creatief uitbreiden woningvoorraad
- Eén loket zorg- en hulpvragen
- Perspectief veiligheidsbeleid
- Zorghotel
- Leefbaarheid in wijken
- Scholencarrousel
- Locatie nieuwbouw Driesprong

Politieke cultuur

In duidingsdebat en gesprekken is ook aandacht gegeven aan de politieke cultuur in Barendrecht en de wenselijkheid daarin verandering tot stand te brengen. In de afgelopen twaalf jaar is die gepolariseerd. Tot 2014 kan de politieke cultuur gekenschetst worden als bedaard. De opkomst van de EVB die bij de verkiezingen als nieuwe partij met 9 zetels meteen de grootste werd heeft die toen stevig opgeschud. De vorming in reactie daarop in 2018 van een coalitie van zes partijen met samen de kleinst mogelijke meerderheid buiten de EVB om heeft geleid tot een verdere verscherping van de polarisatie in de raad. Die is na de verkiezingen in 2022 waarbij de EVB de absolute meerderheid behaalde en alleen verantwoordelijk werd voor de collegevorming niet weggenomen. Opgemerkt is wel dat persoonlijke verhoudingen in de raad sindsdien zijn verbeterd en dat er bijna geen besluiten zijn genomen met alleen de steun van de EVB-fractie, maar andere partijen beschouwden zich toch meer "te gast op het feestje van een ander." De verkiezingsuitslag geeft kansen om de sfeer van samenwerking in de raad te versterken, die de stabiliteit van het

gemeentebestuur zal kunnen vergroten. Zowel bij de EVB (zoals ook verwoord in het duidingsdebat) als bij andere partijen heb ik de intentie daartoe waar kunnen nemen. Van veel kanten werd beklemtoond dat de gewijzigde politieke verhoudingen nog wel moeten “indalen”, zowel bij EVB als de voormalige oppositiepartijen. Geadviseerd wordt daarvoor de tijd te nemen. Wel gaat iedereen ervan uit dat er voor de zomer een college wordt benoemd.

Een raadsakkoord?

In het duidingsdebat is door een aantal partijen de mogelijkheid van een raadsakkoord geopperd. Ik heb dat in alle gesprekken aan de orde gesteld. Daarbij heb ik geen enthousiasme gevonden voor een raadsbreed uit te onderhandelen akkoord met betrekking tot inhoudelijk beleid. Gevreesd wordt dat dit voor het inhoudelijk debat de dood in de pot zal zijn. Niet in het college vertegenwoordigde partijen zien ook geen reden zich op voorhand aan zo’n akkoord te binden.

Er is wél steun voor raadsbrede discussie en afspraken over meer randvoorwaardelijke en dorpsbrede onderwerpen. Als zodanig zijn genoemd:

- De organisatie van de raad en de commissies;
- Afspraken om de raad meer sturend vooraf te positioneren, bijvoorbeeld via startnotities bij beleidsvorming en ruimtelijke procedures;
- Afspraken over communicatie tussen raad, college en organisatie, bijvoorbeeld ten aanzien van de actieve informatieplicht van het college;
- Het verder invullen van het recent vastgestelde participatiebeleid;
- Het beleid ten aanzien van de omgeving van Barendrecht en de regionale samenwerking(sverbanden);
- De totstandkoming van financiële beleidskaders en afspraken met betrekking tot de financiële onderbouwing van voorstellen;
- Het ontwikkelen van een nieuwe toekomstvisie voor Barendrecht die door de vorige raad aan de nieuwe is overgelaten.

Coalitiemogelijkheden

In duidingsdebat en gesprekken zijn een aantal mogelijkheden tot coalitievorming aan de orde geweest. Daarbij speelt enerzijds de notie een rol dat de verkiezingsuitslag duidt op een stevige rol van de EVB in een coalitie; anderzijds dat een flinke meerderheid niet op de EVB heeft gestemd en daarom de EVB ook geen meerderheid in het college zou moeten krijgen. Tenslotte moet recht worden gedaan aan de verschillen in omvang tussen EVB en andere partijen.

Ik onderscheid de volgende varianten:

- Een minderheidscollege met alleen wethouders van de EVB. Deze variant lijkt geen waarborg voor stabiliteit en een risicovol experiment. Bij géén der partijen is er behoefte deze variant te onderzoeken.
- Een coalitie zonder EVB. Deze variant lijkt evenmin waarborg voor stabiliteit. Bij géén der partijen is er behoefte deze variant te onderzoeken.
- Een coalitie van de EVB met één andere partij (drie wethouders EVB, één wethouder van de andere partij). Behalve de EVB steunt geen der partijen deze variant.
- Een coalitie van de EVB met één andere partij (twee wethouders EVB, twee wethouders van de andere partij). Deze variant vindt onvoldoende steun. Hij doet geen recht aan de krachtsverhoudingen.

- Een coalitie van de EVB met twee andere partijen (drie wethouders EVB, één wethouder voor elk van de beide andere partijen). Deze variant krijgt geen steun, omdat geen enkele partij meer dan vier wethouders voor Barendrecht nodig vindt.
- Een coalitie van de EVB met twee andere partijen (twee wethouders EVB, één wethouder voor elk van de beide andere partijen). Deze variant lijkt de enige met voldoende steun in de raad.

Bereidheid tot collegedeelname en samenwerking

Desgevraagd verklaarden alle partijen zich bereid tot deelname aan een college, hoewel er wel nuances bij aangegeven zijn. Zij verklaren alle één of meerdere kandidaten voor het wethouderschap beschikbaar te hebben. Bij enkele partijen is de selectie daarvan nog niet afgerond.

Ten aanzien van de bereidheid van partijen tot samenwerking met elkaar heb ik het volgende vastgesteld:

- Voor deelname in het college van de nieuw in de raad aangetreden partijen is nog weinig draagvlak; daarbij spelen onbekendheid (ten aanzien van Samen voor Barendrecht) en stellingnamen in de campagne (ten aanzien van Barendrechts Belang) een rol;
- De getalsmatige omvang van partijen speelt in de overwegingen een rol; een partij met drie zetels draagt meer bij aan stabiliteit dan een partij met één zetel;
- De politieke ligging van partijen en de nabijheid ten opzichte van elkaar speelt een rol, ook al bestaat breed de overtuiging dat op alle discussiepunten politieke verschillen overbrugbaar zouden moeten kunnen zijn;
- Voor de beoordeling van de samenwerking is de beschikbaarheid van geschikte wethouderskandidaten die collegiaal kunnen samenwerken en bij de overeen te komen portefeuilleverdeling passen uiteraard ook van belang; daarvan is nog onvoldoende beeld.

Als potentiële coalitiepartijen zijn naast de EVB genoemd SGP-ChristenUnie, CDA en GroenLinks-PvdA en in wat mindere mate VVD en D66. Een duidelijke voorkeur voor een coalitie kristalliseerde zich nog niet uit. Op dat punt is daarom een tussenstap noodzakelijk.

Advies

Gelet op het bovenstaande adviseer ik de partijen:

- Te streven naar een coalitie van drie partijen met vier wethouders, waarvan in ieder geval de EVB met twee wethouders deel uitmaakt;
- Raadsbreed het gesprek aan te gaan om tot afspraken te komen over de bovengenoemde onder het kopje “Een raadsakkoord?” genoemde onderwerpen en daar uiterlijk 1 mei conclusies aan te verbinden;
- EVB en SGP-ChristenUnie als “motorblok” voor een te vormen coalitie met elkaar gesprekken te laten aangaan over de voorwaarden voor onderlinge samenwerking en de vraag welke derde partij daarbij moet worden betrokken en daar uiterlijk 1 mei conclusies aan te verbinden, waarna de beoogde coalitie over een coalitieakkoord kan onderhandelen;
- Beide gesprekken te doen begeleiden door een externe informateur;
- De EVB als grootste partij te verzoeken een kandidaat-informateur voor te stellen.